

Maskulinitet i tekstil – om John K. Rausteins utstilling «Tilrettelagte sannheter (den nye verden)»

Skrevet av Molly Stormdrake, praktikant ved Nitja.

En kan ikke noe for den umiddelbare følelsen av å bli overveldet når man møter Rausteins kunst: Milevis av tekstil sydd sammen med referanser og historier fra hans eget liv, ofte i samme kunstverk.

Alle omgivelsene dine blir trangere, utstillingen blir mørkere, og den dempede lyden som følger av å ha tekstil over veggene isolerer deg jo dypere du går inn i verket.

Det er lett å bli emosjonelt påvirket av installasjonen på like mange måter som man kan tolke den. Det er sikkert derfor det til utstillingen medfølger ti undertitler til *Tilrettelagte sannheter*, som Raustein selv sier er ulike innganger til installasjonen.

Til tross for at disse verkene skal få publikum til å tenke selv, bruker ikke Raustein symbolisme slik det er forventet, men egne assosiasjoner til å kommunisere følelser og tanker. For eksempel er installasjonen delt opp i tre hovedfarger: mint, terrakotta, og aqua.

Mint-fargen er en referanse til et antrekk fra Rausteins barndom, som for han følte som en kjole, og gjorde han lykkelig. Terrakotta-fargen refererer til den siste filmrullen av hans avdøde far som ved en feil ble fremkalt i sepiatoner, og aqua-fargen refererer til hans barndomshjem på Jæren, hvor han følte at himmelen var høy og landskapet var endeløst.

På tross av dette er han langt fra kun en biografisk kunstner. Raustein bruker kunsten sin til å kommentere samfunnet, spesielt hva samfunnet sier om og forventer av menn. *Tilrettelagte sannheter* inneholder kunstverk som rekonstruerer motiver funnet på byggeplasser, et sted hvor holdninger om homofili, kvinner og transkjønnede som regel ikke har utviklet seg i samme fart med resten av samfunnet, grunnet en mer lukket kultur som ikke har blitt utfordret på disse områdene.

Ved å gjenskape scener fra byggeplasser i tekstil, reflekterer Raustein over både strukturelle aspekter omkring kjønn i disse omgivelsene, men også omkring byggeplassenes estetiske og skulpturelle kvaliteter hvor det ikke er meningen at det skal være en. En estetikk som føles født av praktikalitet, maskulinitet og et ønske om å ikke bli sett på som kunstnerisk. Ved å gjenskape disse blickene, peker Raustein også på hvor utfordrende det er å opprettholde tradisjonell maskulinitet spesielt for homofile som han selv.

Denne ideen om hvor vanskelig det er for han å leve opp til samfunnets idé om maskulinitet finner ofte sted i Rausteins kunst, helt tilbake til hans første verk *I'm Trying to be a Handy Man*, som også er laget i tekstil.

Hans valg av tekstil som hovedmateriale er en kommentar på samfunnets syn på homofile, ettersom det å jobbe med tekstil i tidligere tider var noe kvinner kunne gjøre for samfunnet, men også noe som kunne holde dem skjult i offentligheten. Han kjenner seg igjen i denne følelsen når samfunnet, i hans og mange andre skeives mening, tolererer skeive identiteter, men kun om det ikke er synlig. I Rausteins barndom gjemte han seg ofte under duker eller

bak gardiner i hjemmet sitt for å føle seg trygg. Å være usynlig, frivillig eller ikke, er en idé Raustein tar med seg inn i kunsten, og som reflekteres i hvor ensfargete rommene er, der så mye går i ett. Som en maskulin homofil mann vil Raustein også jobbe så mye han kan med tekstil, for å motarbeide stereotyper om hvem som jobber med myke materialer og hvilken personlighet som er forventet av han. Han har selv sagt: «Om noen vil jeg skal lage en skulptur i blå får du en i rød.»

Flere av arbeidene i installasjonen er hentet fra Rausteins tidligere verk. Gjenbruk er en kvalitet ved Rausteins kunstnerskap der verkene rekontekstualiseres i nye omgivelser. Å sette kunsten i et nytt miljø åpner for nye tolkninger, både for Raustein og for publikum som allerede er kjent med arbeidet hans, men det handler også om perfektjonisme og at det er viktig for en kunstner å vite at ingenting kommer til å bli perfekt, vel vitende om at det er det uperfekte som på sin egen måte er perfekt.

Raustein refererer ikke kun til seg selv, men også mange andre kunstnere i denne intenst personlige installasjonen, som får en til å tenke på hva som former oss og gir inntrykk. I boken *Rosens navn* av Umberto Eco skriver han om hvordan bøker hvisker til hverandre, om hvordan ideer, ord og klisjeer utvikler seg fra bok til bok som da må referere til den samme urteksten.

Ved å skape noe setter du deg selv i en urtekst av et slag, uansett hvor original man ønsker å være. Gjennom å gjenskape og referere trekker Raustein oppmerksomhet til denne urteksten av hvor kunsten hans kommer fra. Han referer og gjenskaper verk av store kunstnerne, men også mindre kjente, for å si at de er like mye verdt for han og at de er del av urteksten han refererer til når han lager kunst.

Den såkalte urteksten er en idé så sentral i *Tilrettelagte sannheter* at det i åpningshelgen ble gjennomført en koreografi med kostymer som representerte karakterer inspirert av installasjonen, med kostymer laget av Antti Bjørn, Rausteins ektemann, og regi av Maria Drangeid. I denne oppvisningen vandret disse vesenene rundt og interagererte med Rausteins kunst.

Selv om Raustein ikke hadde noe å gjøre med regien og lite med kostymene å gjøre, viser det godt til hvordan andres kunst, kanskje til og med inspirert av hans egne installasjoner, endrer på hans perspektiv og urteksten han referer til.

Selv om disse vesenenes endringer av installasjonen ikke er permanente, har kostymene blitt gjemt blant kunsten, og slik sett tilbakeført til den sfæren de sprang ut fra. Det er som om Antti Bjørns og Maria Drangeids inntrykk og tolkning har permanent påvirket Rausteins univers.

Gjennom disse handlingene kan vi se at andres kunst er viktig for Raustein, men også hvordan andres inntrykk er viktig for han. Raustein bruker tekstil som uttrykksform fordi alle har en assosiasjon til det, om man tenker over det eller ikke. Tekstil kan vise ens identitet, om det er kjønn, politisk ståsted eller religiøs tro.

En kan ikke noe for den umiddelbare følelsen av å bli overveldet når man møter Rausteins kunst, men overveldet av hva? Vil størrelsen på verkene minne deg om en barndom hvor alt

virket som det var utenfor rekkevidde? Vil sepiatonene minne deg om en gammel band-t-skjorte du ikke har brukt på årevis? Vil de små hullene i ett av verkene minne om paljetter når lyset kommer igjennom dem, og bringe tankene tilbake til en fest som betyr mer for deg enn noe annet?

Tilrettelagte sannheter har ti undertitler: *den nye verden, tilbakeholdte skrik, ustoppelige krefter, løpe bort, snu seg vekk, til luften går fra oss, nummen gjentakelse, forsteinede øyeblikk, en slags fred i sinnet, lengselen ingen vet om og å gjenkjenne seg selv.* Gjennom titlene vil Raustein at du skal se hans verden, og bestemme selv hvilken tittel som hører til, men disse titlene kan også tolkes.

Det er en slags protest mot et samfunn som verdsetter å finne en fasit framfor å tenke selv, hvor folk lager karrierer ut av å fortelle deg hva du skal tenke, hvordan du skal tolke, og hva du skal føle, at de er en autoritet du kan stole på. Men de kan ikke gi deg en fasit, ingen kan det. Alle har en urtekst de refererer til, noe som endrer hvordan man ser på verden. Raustein ber deg, på tross av hvor personlig denne installasjonen er, å dra fram dine egne assosiasjoner.

Han sa det best selv: «Sannheten er tilrettelagt. Hva er sannhet? Hvem sin sannhet? Er det din eller min sannhet? Og i denne tiden er sannheten truet.»

